

Rigsdagstidende.

1851. Forhandlingerne paa Landstthinget. № 183.

Anden Samling.

63de Møde.

Fredagen den 17de Januar.

(Fortsat).

Dahl (fortsat): Fæsteren er den, der kan give meest for Gaarden, og man kan være overbevist om, at, naar Lehnbesidderen kan sælge paa nogenlunde antagelige Vilkaar til Fæsteren, saa sælger han i Sandhed ikke til nogen Fremmed. Det ligger i hans Interesse at faae det Beste muligt for Gaarden, og derfor naturligviis ogsaa at sælge den til den, der kan give meest for den, og det kan Fæsteren. Men det ligger ogsaa i Interessens af at fremme Selveieendom, at man ikke borttager den Spore, der er for den Anden til at kjøbe, ved at bestemme, at han ikke behøver at kjøbe, men kan give Tid, da Gaarden ikke kan sælges til Andre end ham. Bevidstheden om, at den maa kunne sælges til Andre, forekommer mig at maatte være tilstede. Jeg troer, at det Tilfælde, hvor der vil optræde en Mellemand, oftest vil være det, at Lehnbesidderen selv bliver denne Mellemand. Jeg troer ikke det vil være saa uheldigt, i ethvert Tilfælde ikke for Bondestanden eller Fæstebønderne. — Den meget ærede 5te Landstthingsmand for Kiøbenhavn (Orsted) har forudsat, at jeg nærmest har tænkt paa de Bevillinger, hvorved det hele Lehn er tilladt solgt som et Complex, at det var i disse Bevillinger, at der ikke var talt Noget om, at Godsset skulde sælges til Fæsterne. Det er ganske rigtigt, jeg har i Almindelighed sigtet dertil; men det forekommer mig dog, at det ikke kan forandre Noget i Sagen, at man sælger en Hovedgaard eller Tiender med Bøndergodset. Ligesom man ved de fleste større Lehn har haft endeel Strøgods, hvortil egentlig ingen Hovedgaard har hørt, og som ogsaa strax efter er solgt til ganske andre Personer,

saaledes er det ogsaa klart, at, saasnart Hovedgaarden med Bøndergodset var gaaet over i en anden Mands Besiddelse, havde han Lov til at sælge Bøndergodset til hvem han vilde. Jeg kan ikke indsee, at Salget af Complex af Bøndergods, som snarest skulde finde Sted, naar Salget skete til en Mellemand, skulde være fordærveligt for Fæsterne. Efter det, jeg har ytret, er det idetmindste for mig afgjørende, at det ikke vil være fordærveligt for Fæsterne. Fæsterne ville i ethvert Fald ikke komme i en anden Stilling, naar man udelader denne Bestemmelse, end paa ethvert andet Gods, og er der paa disse Godser solgt Gaarde til Andre end Fæsterne selv? Jeg kjenner ordentligviis intet Tilfælde, uden hvor hele Godsset er solgt som et Complex. Det er ganske vist, at det for Besidderen kan være umuligt at afhænde et heelt Gods, som det kan være et Dieblisks Sag at afhænde, saasnart det kommer i en ny Besidders eller i 3die Mands Hænder. Det er ganske vist, at det vil paa de Lehn, som i længere Tid have været i en bestemt Lehnbesidders Besiddelse, være overordentlig vanskeligt at afhænde mere end enkelte Gaarde; men, saasnart det kommer i en ny Besidders eller 3die Mands Hænder, vil det være lettere; det har viist sig og viser sig dagligt. Det har viist sig, som jeg tidligere har tilladt mig at anføre, paa et Gods, som i Maret 1849 eller 50 solgtes den ene Dag, at den anden Dag vare Bønderne Selveiere. Troe de nu, mine Herrer! at Bønderne paa dette Gods vilde have faaet bedre Kjøb, hvis de skulde have kjøbt hver enkelt? Jeg er temmelig overbevist om, at det vilde være blevet dem langt dyrere. Nu kom der en Mellemand; han kjøbte det hele Gods billigt, og derfor solgte han ogsaa det hele meget billigere, end de kunde have kjøbt det